

Onderzoek Israël- Palestina april '25

Rapport Ipsos I&O

Colofon

Uitgave

Ipsos I&O
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2025/

Datum

april 2025

Auteurs

Peter Kanne
Maartje van den Koppel

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

Samenvatting. Nederlanders kritischer over opstelling kabinet inzake Israël/Gaza		4
1	Betrokkenheid en zorgen	7
1.1	Aandacht voor conflict stabiel	7
1.2	Zorgen nemen gestaag af	7
2	Rol Nederlandse regering	9
2.1	Steeds minder Nederlanders staan achter Nederlands beleid	9
2.2	Ruim de helft pleit voor kritischer houding t.a.v. Israël	10
3	Houdingen t.a.v. het conflict	11
3.1	Verantwoordelijkheid primair bij Hamas, Israël en Netanyahu	11
3.2	Stellingen	12

Samenvatting. Nederlanders kritischer over opstelling kabinet inzake Israël/Gaza

Sinds de grootschalige aanval van Hamas op Israël op 7 oktober 2023 is er oorlog in de Gazastrook, de thuisbasis van Hamas. Sinds maart voert Israël – na een staakt-het-vuren – weer aanvallen uit op doelen in Gaza.

Sinds oktober 2023 vragen we Nederlanders hoe ze aankijken tegen dit militaire conflict waarbij nog steeds veel slachtoffers vallen. In dit rapport doen we verslag van de vierde meting, uitgevoerd van 11 tot 14 april 2025 onder 1.056 Nederlanders van 18 jaar of ouder.

Aandacht voor conflict stabiel; zorgen nemen gestaag af

De helft van de Nederlanders (50%) zegt het conflict tussen Israël en de Palestijnen op de voet of op hoofdlijnen te volgen. Dat is vergelijkbaar met september 2024, maar lager dan eind 2023.

Aanvankelijk maakten circa vier op vijf Nederlanders (79%) zich (veel of enige) zorgen over het conflict, eind 2024 was dat gedaald naar 67 procent, nu is dat nog 62 procent.

Zorgen gaan vooral uit naar de vele burgerslachtoffers die er vallen en het leed dat door de oorlog wordt veroorzaakt. Er is flinke kritiek op de wijze waarop Israël zich opstelt in het conflict en het geweld dat wordt gebruikt. Een deel van de respondenten – circa één op tien van degenen die de open vraag invulden, circa één op twintig van alle respondenten – zegt spontaan dat Israël genocide pleegt. Dit laatste in een open vraag naar waarover men zich zorgen maakt, de term ‘genocide’ is niet expliciet voorgelegd. Velen spreken in de open vraag hun onbegrip en frustratie uit over het ‘wegkijken’ en de ‘passiviteit’ van Nederland, Europa en de Verenigde Staten in reactie hierop. Ook Hamas wordt nog steeds veroordeeld. Een respondent:

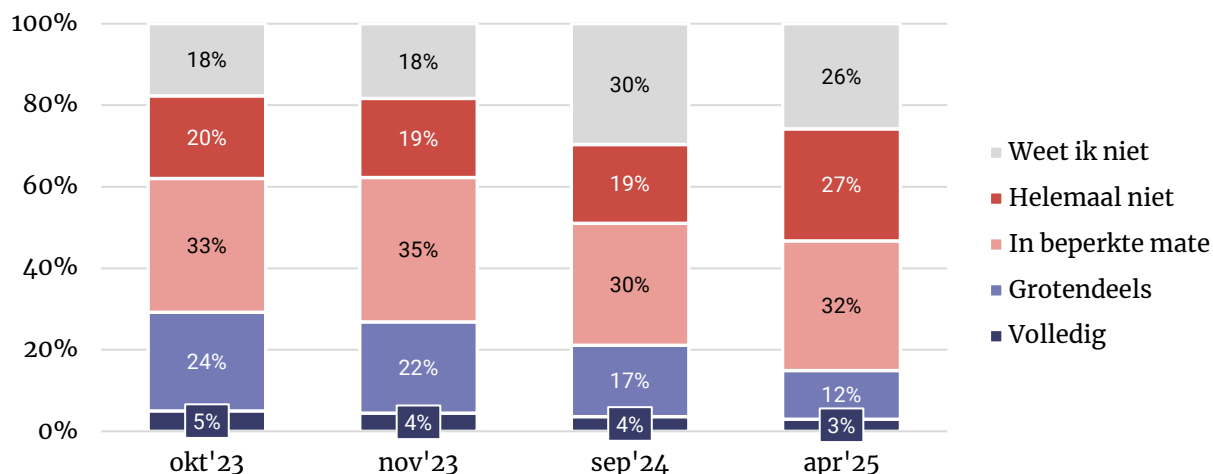
“Er is een genocide gaande en er wordt niets gedaan om Israël te stoppen. Ze lijken ongehinderd hun gang te kunnen gaan. Israël houdt blijkbaar de steun van Amerika en Europa wat ze ook doen. Ik vind dat onbegrijpelijk en het maakt me boos.”

Daarnaast vreest men dat het conflict verder zal escaleren of zich zal uitbreiden in de regio en/of in Europa. Veel respondenten zijn pessimistisch over een mogelijk einde aan het conflict. Tot slot maakt een deel van de respondenten zich zorgen over toenemend antisemitisme en polarisatie in Nederland als gevolg van het conflict.

Steeds minder Nederlanders staan achter Nederlands beleid

Steeds minder Nederlanders staan achter het Nederlandse beleid t.a.v. het conflict. In oktober 2023 betrof dit 29 procent, een jaar later (september 2024) was dat nog 21 procent en nu is dat verder gedaald naar 15 procent. Het aandeel dat 'helemaal niet' achter het regeringsbeleid op dit punt staat groeide het afgelopen halfjaar van 19 naar 27 procent.

Figuur 1: In welke mate staat u achter de manier waarop de Nederlandse regering omgaat met het conflict tussen Israël en de Palestijnen? Basis: allen (n=1.056)

VVD- en CDA-kiezers kritischer

De dalende steun voor het overheidsbeleid zien we over de hele linie. D66- en GL-PvdA-kiezers waren niet positief en zijn dat nog steeds niet. Van de VVD- en CDA-kiezers, die eerst in meerderheid achter de benadering van het kabinet stonden, staat nu nog maar respectievelijk 32 en 20 procent hier achter. Onder PVV-kiezers is dat 23 procent.

Nederlanders willen kritischer opstelling Nederland t.a.v. van Israël

Bijna zes op de tien (57%) Nederlanders vinden dat de militaire reactie van Israël op de aanvallen van Hamas buitenproportioneel is. In september 2024 was dat nog 46 procent.

Ruim de helft (54%) vindt nu dat de Nederlandse regering zich kritischer moet opstellen t.a.v. van Israël dan het nu doet. Dit was 47 procent eind vorig jaar. Het aandeel dat de huidige opstelling van het kabinet met betrekking tot het conflict goed vindt, daalt: van 21 procent in oktober 2023, via 16 procent in september 2024 naar 13 procent nu. Veel mensen weten het niet: 25 procent.

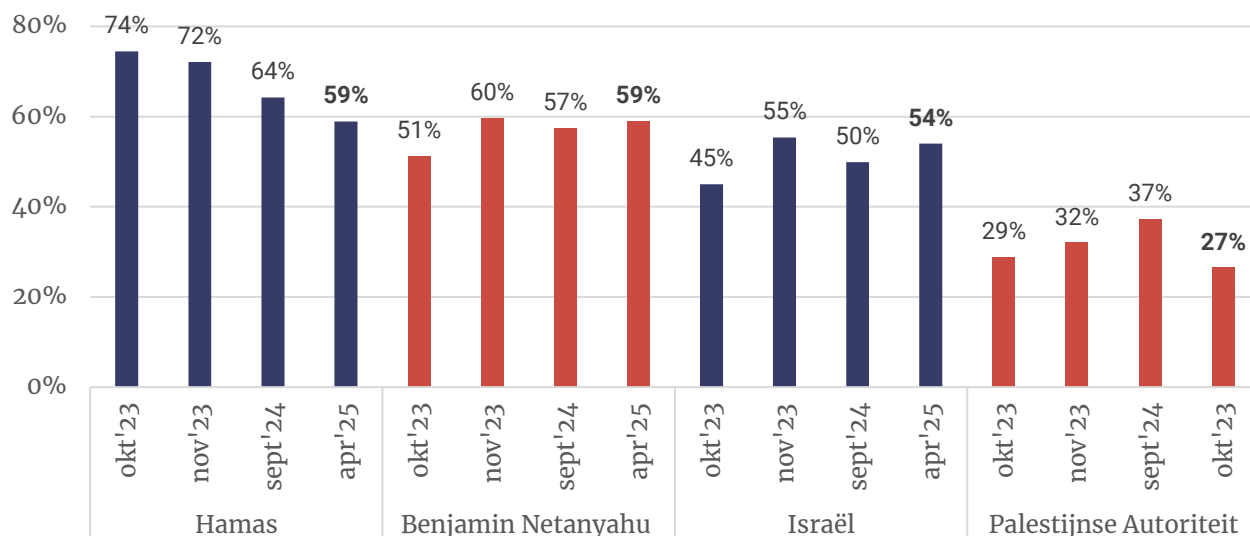
Verantwoordelijkheid primair bij Hamas, Israël en Netanyahu

De verantwoordelijkheid voor het opblaaien van het conflict tussen Israël en de Palestijnen wordt vooral gelegd bij Hamas, de staat Israël en premier Netanyahu. Andere partijen die bij het conflict betrokken zijn (de VS, de Palestijnse Autoriteit of Iran) worden beduidend minder vaak genoemd, maar de aandelen 'weet ik niet' zijn hier ook veel groter.

In vergelijking met het begin van het conflict zien we nu dat Hamas iets minder vaak verantwoordelijk wordt gehouden. Waarmee Hamas en premier Netanyahu nu even vaak genoemd worden, terwijl daar aanvankelijk 23 procentpunt tussen zat.

Figuur 2: In hoeverre houdt u de volgende spelers verantwoordelijk voor het oplossen van het conflict?

Getoond in de figuur: alleen % volledig + grotendeels verantwoordelijk. Basis: allen (n=1.056).

Ongeveer de helft pleit (nog steeds) voor een twee-statenoplossing: nu 49 procent, dat was 48 procent eind 2024 en 57 procent in 2023.

Vier op tien (44%) zeggen: Ik mis de nuance in het Nederlandse debat over de kwestie Israël - Palestina. Dit was 37 procent in september 2024.

Eén op drie Nederlanders zeggen te snappen dat Israël doorgaat met oorlog voeren in Gaza, zolang Hamas gijzelaars blijft vasthouden. Een zelfde aandeel (31%) is het daar niet mee eens.

Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdag 11 tot maandagochtend 14 april 2025. Er was geen opdrachtgever.

In totaal werkten 1.056 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek. De steekproef is grotendeels getrokken in het I&O Research Panel. Ruim honderd deden mee via PanelClix. Dit zijn voornamelijk jongeren, lager opgeleiden en respondenten met een niet-westerse achtergrond.

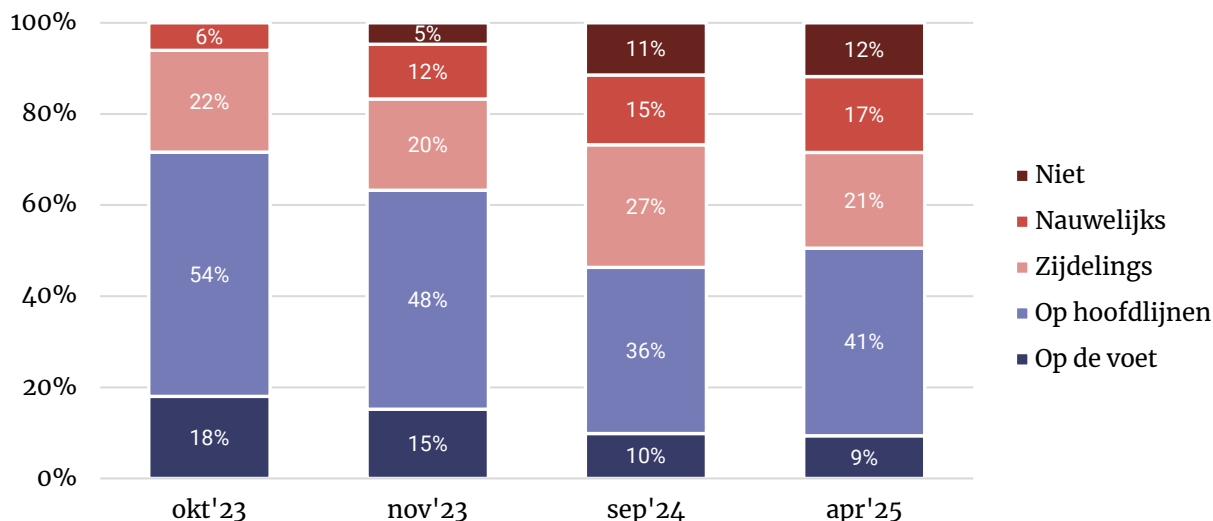
De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in november 2023. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard (CBS). Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van n=1.000 en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 3,2 procent.

1 Betrokkenheid en zorgen

1.1 Aandacht voor conflict stabiel

De helft van de Nederlanders (50%) zegt het conflict tussen Israël en de Palestijnen op de voet of op hoofdlijnen te volgen. Dat is vergelijkbaar met september 2024, maar lager dan daarvoor.

Figuur 1.1: In welke mate volgt u het conflict tussen Israël en de Palestijnen? Basis: allen (n=1.056)

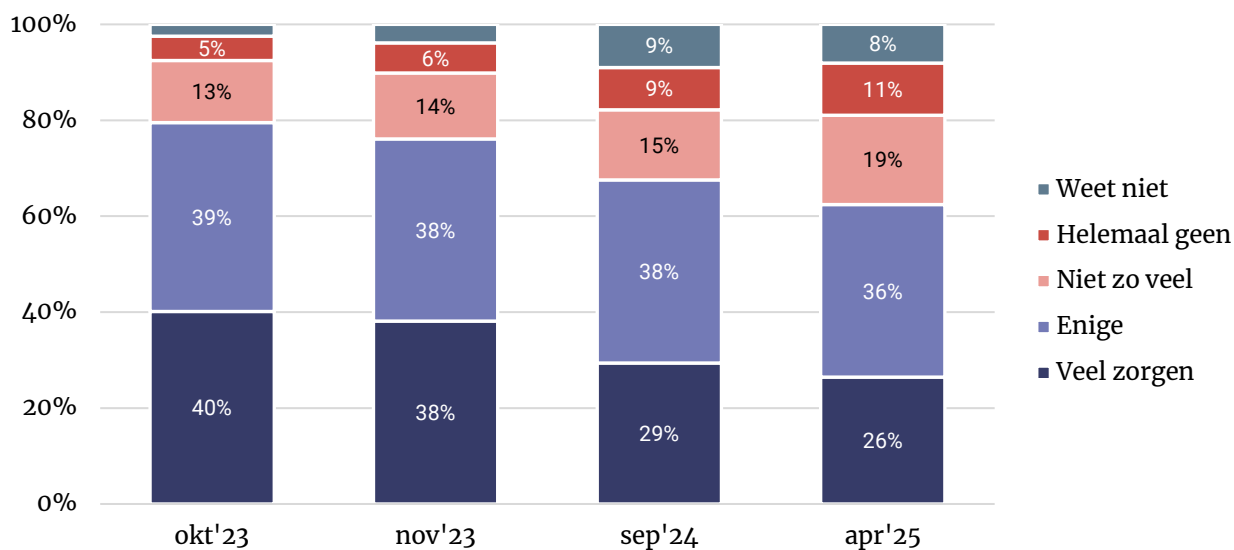

1.2 Zorgen nemen gestaag af

Aanvankelijk maakten circa vier op vijf Nederlanders zich (enige) zorgen over het conflict, eind 2024 was dat gedaald naar 67 procent, nu is dat nog 62 procent.

Figuur 1.2: In hoeverre maakt u zich zorgen over het conflict tussen Israël en de Palestijnen?

Basis: allen (n=1.056)

1.2.1 Waar maakt men zich zorgen over?

Bezorgde Nederlanders vroegen we waarom zij zich zorgen maken. Hieruit komt vooral naar voren dat men zich zorgen maakt om de vele burgerslachtoffers die vallen en het leed dat door de oorlog wordt veroorzaakt. Er is flinke kritiek op de wijze waarop Israël zich opstelt in het conflict en het geweld dat wordt gebruikt. Een deel van de respondenten – circa één op tien van degenen die de open vraag invulden, circa één op twintig van alle respondenten – vindt dat Israël genocide pleegt, waarbij ook velen onbegrip en frustratie uitspreken over het ‘wegkijken’ en de ‘passiviteit’ van Nederland, Europa en de Verenigde Staten in reactie hierop. Ook Hamas wordt nog steeds veroordeeld.

“Er is een genocide gaande en er wordt niets gedaan om Israël te stoppen. Ze lijken ongehinderd hun gang te kunnen gaan. Israël houdt blijkbaar de steun van Amerika en Europa wat ze ook doen. Ik vind dat onbegrijpelijk en het maakt me boos.”

“Er vallen veel teveel slachtoffers onder de burgers en zij worden als oud vuil heen en weer gestuurd.”

“De daden van Israël. Ze gaan te ver. Maar ook Hamas moet stoppen.”

“Israël is zeer agressief maar Hamas is de oorzaak. Hamas houdt zich stil maar die zijn helemaal niet te vertrouwen. De Palestijnen zijn de dupe.”

“De oorlog en hoe onze en andere regeringen en leiders daar niet of slecht op reageren. We leren over oorlogen op school, opdat het niet weer gebeurt. Maar ondertussen doen landen weer precies hetzelfde: toekijken.”

“Ik vind het zorgen baren dat de VS en ook Europa zich stil houdt en zelfs Israël ondersteunt terwijl zij een burgerbevolking kapot maakt.”

Daarnaast maakt men zich zorgen dat het conflict verder zal escaleren of zich zal uitbreiden in de regio en/of in Europa. Veel respondenten zijn pessimistisch over een mogelijk einde aan het conflict.

“Ik vrees de olievlek aan gevolgen als andere naties zich hier in gaan mengen.”

“Het baart mij zorgen dat het nog verder escaleert vooral doordat Israël een verkeerd standpunt inneemt. Een land wat weet om het is om uitgemoord te worden en nu hetzelfde met de mensen in Gaza. Wat overigens niet betekent dat Hamas geen haar beter is.”

“Al 100 jaar foute boel, komt nooit goed.”

“Dat er geen oplossing is.”

Tot slot maakt een deel van de respondenten zich zorgen over toenemend antisemitisme en polarisatie in Nederland als gevolg van het conflict.

“Toenemende polarisatie. Je bent of voor of tegen. Geen nuance meer in het debat.”

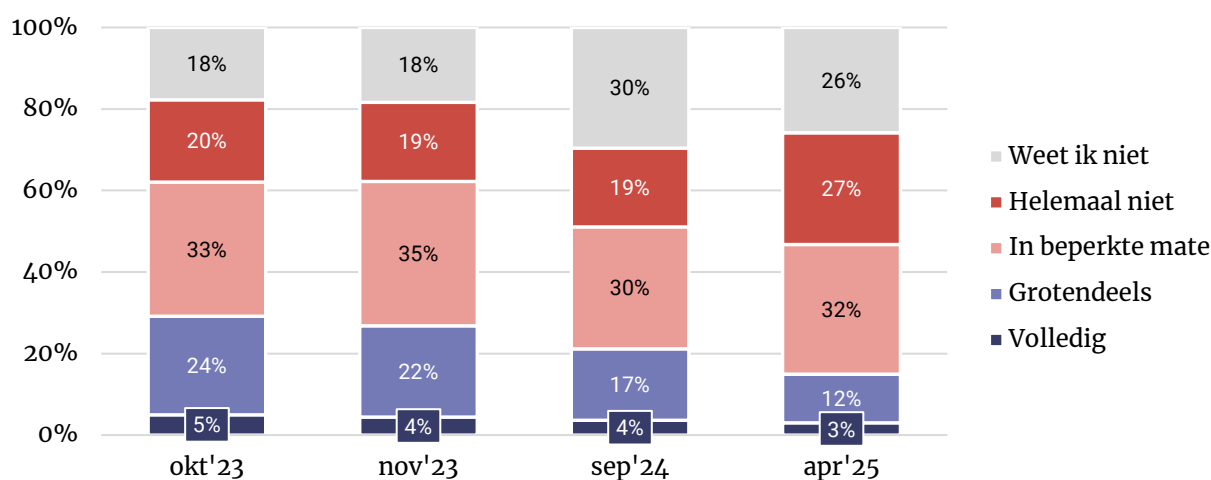
“De demonstraties in andere landen. Antisemitisme lijkt weer op te laaien. Het conflict lijkt daardoor in andere landen ook aanwezig te zijn.”

2 Rol Nederlandse regering

2.1 Steeds minder Nederlanders staan achter Nederlands beleid

Het aandeel Nederlanders dat achter het Nederlandse beleid t.a.v. het conflict staat, neemt af. In oktober 2023 betrof dit 29 procent, een jaar later (september 2024) was dat nog 21 procent en nu is dat verder gedaald naar 15 procent (van wie 3% 'volledig' en 12% 'grotendeels'). Het aandeel dat 'helemaal niet' achter het regeringsbeleid op dit punt staat groeide het afgelopen halfjaar van 19 naar 27 procent.

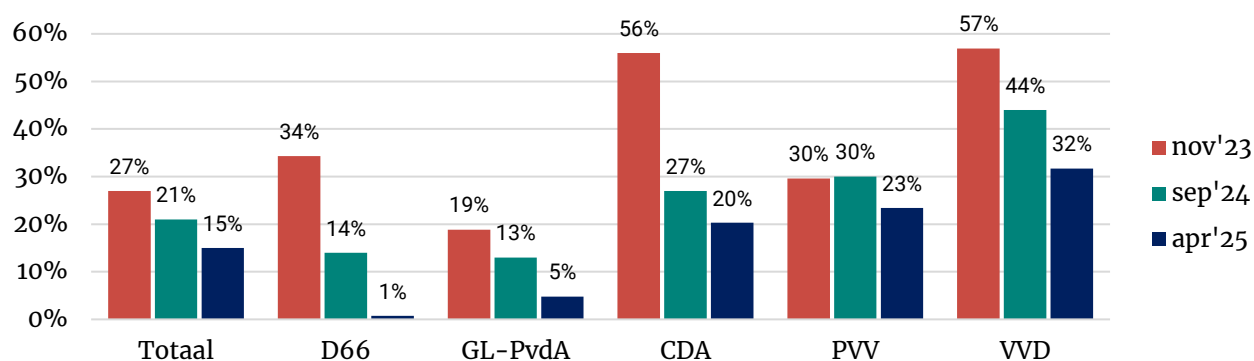
Figuur 2.1: In welke mate staat u achter de manier waarop de Nederlandse regering omgaat met het conflict tussen Israël en de Palestijnen? Basis: allen (n=1.056)

Ook VVD- en CDA-kiezers kritisch

De daling in steun voor het overheidsbeleid zien we over de hele linie. D66- en GL-PvdA-kiezers waren al niet positief en zijn dat nog steeds niet. Van de VVD- en CDA-kiezers, die eerst in meerderheid achter de benadering van het kabinet stonden, staat nog maar respectievelijk 32 en 20 procent hier achter.

Figuur 2.2: Aandeel dat staat achter manier waarop de Nederlandse regering omgaat met het conflict tussen Israël en de Palestijnen (naar partijvoorkeur). Basis: allen (n=1056). Getoond in de figuur: grotendeels + volledig.

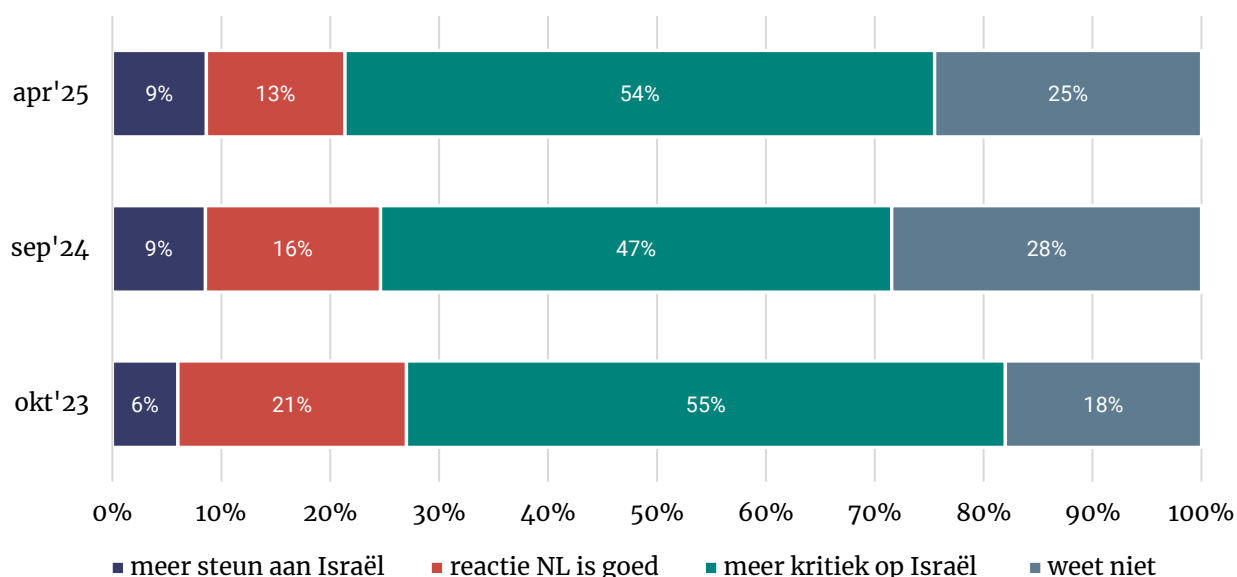
2.2 Ruim de helft pleit voor kritischer houding t.a.v. Israël

Dat Nederlanders minder tevreden zijn over hoe de Nederlandse regering zich opstelt t.a.v. de oorlog in Gaza, zien we ook bij de vraag “vindt u dat Nederland meer steun moet bieden aan Israël of moet Nederland juist kritischer zijn op Israël?”. Het aandeel dat de steun van Nederland aan Israël zo goed vindt, daalt: van 21 procent in oktober 2023, via 16 procent in september 2024 naar 13 procent nu.

Ruim de helft (54%) vindt nu dat de Nederlandse regering zich kritischer moet opstellen t.a.v. van Israël dan het nu doet. Dit was 47 procent eind vorig jaar.

Veel mensen weten het niet: 25 procent.

Figuur 2.3: Als u denkt aan de reactie van de Nederlandse regering naar aanleiding van het opgelaaide conflict in Israël en de Palestijnse gebieden, vindt u deze reactie dan goed, vindt u dat Nederland meer steun moet bieden aan Israël of moet Nederland juist kritischer zijn op Israël? Basis: allen (n=1.056).

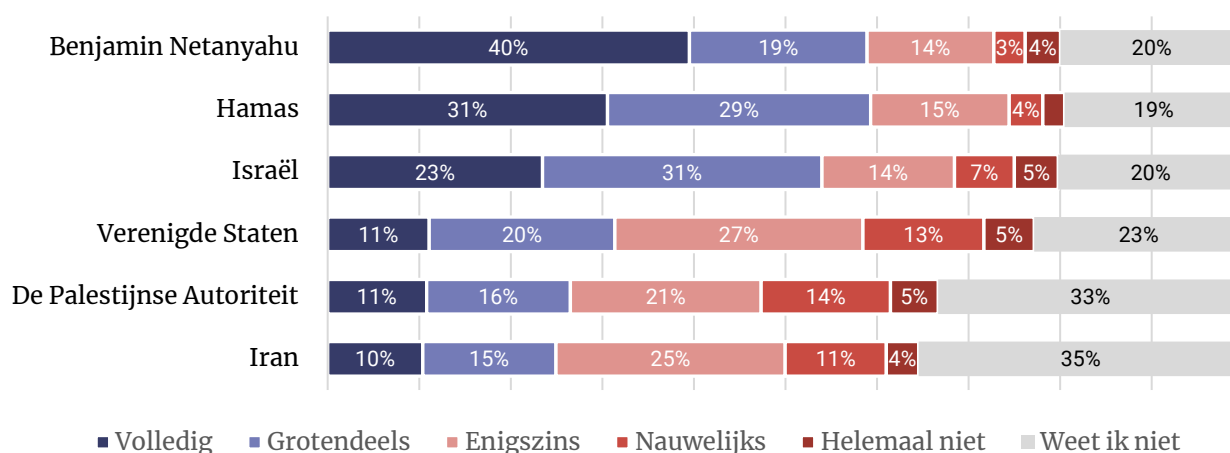

3 Houdingen t.a.v. het conflict

3.1 Verantwoordelijkheid primair bij Hamas, Israël en Netanyahu

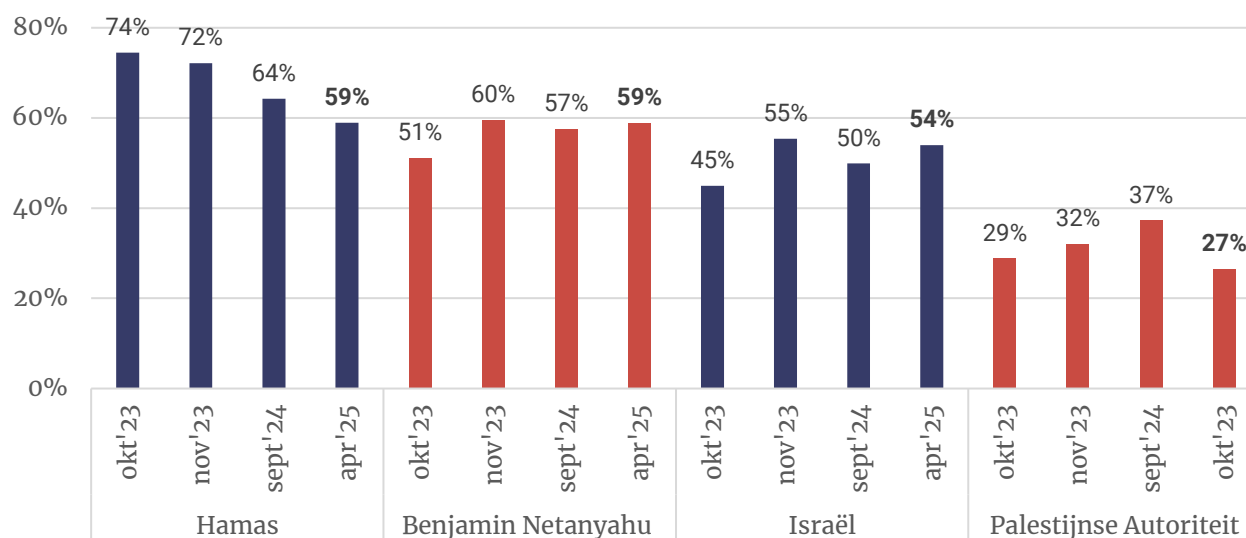
De verantwoordelijkheid voor het oplossen van het conflict tussen Israël en de Palestijnen wordt momenteel evenveel bij Hamas, Israël als premier Netanyahu gelegd. Andere partijen die bij het conflict betrokken zijn (de VS, de Palestijnse Autoriteit of Iran) worden beduidend minder vaak genoemd, maar de aandelen 'weet ik niet' zijn hier ook veel groter.

Figuur 3.1: In hoeverre houdt u de volgende spelers verantwoordelijk voor het oplossen van het conflict?
'Als u een of meerdere spelers niet kent, kies dan voor 'weet niet'.' Basis: allen (n=1.056)

Naar de mogelijke verantwoordelijkheid van Hamas, Israël, premier Netanyahu en de Palestijnse Autoriteit vragen we al sinds oktober 2023. We zien een interessante ontwikkeling: Hamas wordt steeds iets minder vaak verantwoordelijk gehouden. Waarmee Hamas en premier Netanyahu nu even vaak genoemd worden, terwijl daar aanvankelijk 23 procentpunt tussen zat.

Figuur 3.2: In hoeverre houdt u de volgende spelers verantwoordelijk voor het oplossen van het conflict?
Getoond in de figuur: alleen % volledig + grotendeels verantwoordelijk. Basis: allen (n=1.056).

3.2 Stellingen

We legden een aantal stellingen voor over de gebeurtenissen en het conflict in Israël en Gaza, die we grotendeels vorig jaar ook al eens onderzochten. Figuur 3.3 toont eerste alle stellingen, in figuur 3.4 maken we – waar mogelijk – een vergelijking over de tijd.

Bijna zes op de tien (57%) Nederlanders vinden nu dat de militaire reactie van Israël op de aanvallen van Hamas buitenproportioneel is. In september 2024 was dat nog 46 procent.

Ongeveer de helft pleit (nog steeds) voor een twee-statenoplossing: nu 49 procent, dat was 48 procent eind 2024 en 57 procent in 2023.

Vier op tien (44%) zeggen: Ik mis de nuance in het Nederlandse debat over de kwestie Israël – Palestina. Dit was 37 procent in september 2024.

Eén op drie Nederlanders zeggen te snappen dat Israël doorgaat met oorlog voeren in Gaza, zolang Hamas gijzelaars blijft vasthouden. Een zelfde aandeel (31%) is het daar niet mee eens.

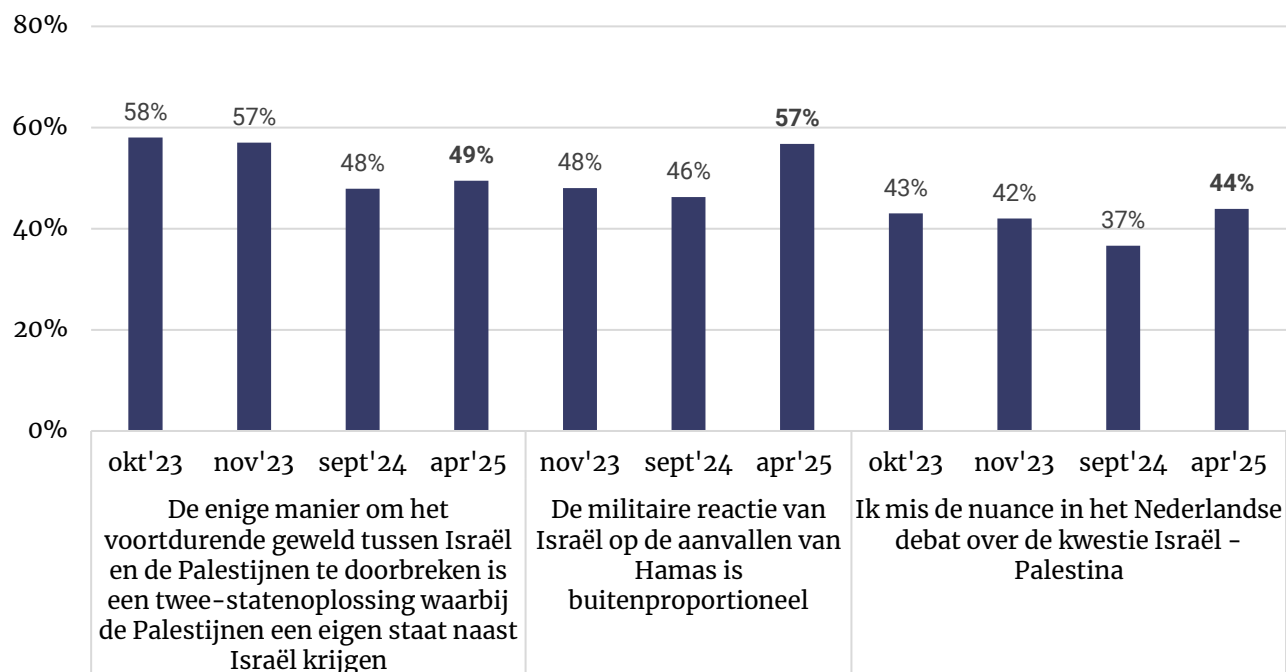
Figuur 3.3: Stellingen over Israël-Palestina (april 2025)

Basis: allen (n=1.056)

Figuur 3.4: Stellingen over Israël-Palestina (vergelijking tussen 2023 en 2025)

Getoond in de figuur: alleen % helemaal eens + eens.

Contactgegevens

Ipsos I&O Enschede

Zuiderval 70

Postbus 563

7500 AN Enschede

053 - 200 52 00

KVK-nummer 08198802

info@ioresearch.nl

www.ioresearch.nl

Ipsos I&O Amsterdam

Piet Heinkade 55

1019 GM Amsterdam

020 - 308 48 00

info@ioresearch.nl

www.ioresearch.nl